

Do:

Pani Ursuli von der Leyen
Przewodniczącej Komisji Europejskiej

Do wiadomości:

Olivér Várhelyi
Komisarz ds. Zdrowia i Dobrostanu Zwierząt

Pani Jessika Roswall
Komisarz ds. Środowiska, Odporności na Zasoby Wody i Konkurencyjnej Gospodarki o Obiegu Zamkniętym

Pan Christophe Hansen
Komisarz ds. Żywności i Rolnictwa

Bruksela, 17 października 2025

Temat: Apel o wzmocnienie wdrażania unijnego prawa dotyczącego pestycydów w celu ochrony zdrowia i środowiska

Szanowna Pani,

My, niżej podpisane organizacje społeczeństwa obywatelskiego – w odniesieniu do uproszczeń zaproponowanych w omnibusie dotyczących bezpieczeństwa żywności i pasz – apelujemy o skuteczniejsze wdrażanie unijnego prawa dotyczącego pestycydów w celu ochrony zdrowia ludzi i środowiska, a jednocześnie zapewnienia większej odporności i zrównoważenia europejskiej produkcji żywności.

Rozporządzenie w sprawie pestycydów (1107/2009) stanowi fundament prawodawstwa UE, którego celem jest zapewnienie – jako priorytetu – wysokiego poziomu ochrony zdrowia ludzi, zdrowia zwierząt, różnorodności biologicznej i środowiska. **W świetle przytłaczającej liczby dowodów naukowych na szkodliwy wpływ syntetycznych pestycydów na zdrowie ludzi, ekosystemy, jakość wody i suwerenność żywnościową, podkreślamy pilną potrzebę utrzymania w mocy rozporządzenia 1107/2009 i skupienia się na jego skutecznym wdrażaniu.**

Jak udokumentowano w finansowanym przez UE projekcie SPRINT, obywatele Europy są stale narażeni na koktajl pozostałości pestycydów w powietrzu, wodzie, kurzu domowym i żywności,

**Pesticide
Action
Network**
Europe

a ich wpływ wykracza daleko poza obszary rolnicze. Dane z biomonitoringu wskazują na obecność tych substancji chemicznych (często ich kombinację) w organizmach osób dorosłych i dzieci. Za alarmujące należy uznać, że syntetyczne pestycydy produkowane w celu zabijania owadów, grzybów i chwastów, ale mogą również oddziaływać na ludzkie komórki i narządy, stanowiąc poważne zagrożenie dla zdrowia człowieka. Przewlekła ekspozycja na pestycydy wiąże się z szerokim zakresem występowania chorób, w tym wieloma rodzajami nowotworów, chorobami układu oddechowego, zaburzeniami rozrodu, chorobami neurodegeneracyjnymi i opóźnieniami rozwojowymi u dzieci. Rolnicy, pracownicy rolni i społeczności wiejskie są narażeni na zwiększone ryzyko, a dowody wskazują na zwiększoną częstość występowania u nich nowotworów krwi, raka prostaty i choroby Parkinsona. Wykazano, że dzieci, które są szczególnie narażone, ponieważ ich organizmy i układy nerwowe wciąż się rozwijają, zarówno w okresie prenatalnym, jak i wczesnym okresie poporodowym, rozwijają zaburzenia poznawcze z powodu wczesnej ekspozycji na pestycydy¹.

Wpływ na środowisko jest jeszcze lepiej udokumentowany naukowo. Pestycydy zanieczyszczają ekosystemy lądowe i wodne, zagrażając niezliczonym gatunkom i ich siedliskom. W wspieranych przez Komisję Europejską działaniach przygotowawczych INSIGNIA-EU, wykorzystano pszczoły miodne – z uwagi na powszechność ich występowania i znaczenie dla bezpieczeństwa żywnościowego – jako mikropróbniki środowiskowe. Zebrane wyniki wykazały wszechobecność pozostałości pestycydów, w tym tych nielegalnych. Populacja owadów i ptaków zmniejsza się w alarmującym tempie, a głównym czynnikiem napędzającym ten proces jest stosowanie syntetycznych pestycydów. Na przykład, zmniejsza różnorodność dzikich roślin o ponad 50% w promieniu 500 metrów od pól, na których stosowano pestycydy, drastycznie ograniczając zasoby siedliskowe dla zapylaczy. Ten alarmujący spadek różnorodności biologicznej niszczy kluczowe usługi ekosystemowe, takie jak zapylanie, zwalczanie szkodników i zdrowie gleby, które są niezbędne dla zrównoważonego rolnictwa i bezpieczeństwa żywnościowego².

Obywatele w całej Europie są zaniepokojeni zagrożeniami związanymi z powszechnym stosowaniem szkodliwych substancji chemicznych. W Unii Europejskiej, w ostatnich latach szerokie zapotrzebowanie na redukcję syntetycznych pestycydów jest stale widoczne³, czego dowodem są zaangażowanie w konsultacje, wyniki barometrów i sondaży opinii publicznej oraz dwie udane europejskie inicjatywy obywatelskie.

¹ [The impact of pesticides on people's Health](#)

² [The impact of pesticides on biodiversity](#)

³ [Citizens' Demands for Pesticide Reduction in Europe](#)

**Pesticide
Action
Network**
Europe

Syntetyczne pestycydy są możliwe do zastąpienia. Dowody naukowe, różnorodne projekty i praktyki podejmowane przez rolników w całej Europie pokazują⁴, że Europa może wyżywić swoją ludność bez zależności od szkodliwych pestycydów. Rolnictwo agroekologiczne, **zwłaszcza rolnictwo ekologiczne** i ambitne wdrażanie zintegrowanej ochrony roślin (ZZS) stanowią realną i niezbędną alternatywę dla toksycznych pestycydów. Współpracując z naturą, a nie przeciw niej, rolnicy stosujący ZZS, praktyki agroekologiczne i ekologiczne zwiększają różnorodność biologiczną, poprawiają stan gleby, wychwytyują dwutlenek węgla i zwiększają odporność rolnictwa na szkodniki, choroby i zmiany klimatu. Oprócz korzyści dla środowiska i zdrowia, takie podejście pozwala zachować długoterminową wydajność upraw i zwiększa rentowność gospodarstw rolnych⁵.

W związku z tym jesteśmy głęboko zaniepokojeni niedawnymi propozycjami „uproszczenia” złożonymi przez kilka państw członkowskich, w których zwrócono się do Komisji Europejskiej o przedłużenie okresów przejściowych dla stosowania substancji zakazanych, rozszerzenie stosowania tymczasowych zezwoleń na substancje szkodliwe na mocy art. 4 ust. 7 rozporządzenia 1107/2009 oraz rozważenie ponownego wprowadzenia tzw. odstępstwa dotyczącego „niezbędnego zastosowania”. Takie propozycje stoją w jawnej sprzeczności z celem rozporządzenia, które ma na celu zapewnienie wysokiego poziomu ochrony przed syntetycznymi pestycydami. W tych propozycjach zignorowano także dowody naukowe dotyczące poważnych, negatywnych skutków ich stosowania dla zdrowia i środowiska.

Środki, o które apelują te państwa członkowskie, w rzeczywistości już obowiązują ze względu na wyjątki zawarte w obowiązującym rozporządzeniu (np. art. 4 ust. 7 w przypadku „poważnego zagrożenia dla zdrowia roślin”, art. 53 w przypadku „sytuacji nadzwyczajnych”). Wyjątki te są jednak obecnie nadużywane przez niektóre państwa członkowskie, co skutkuje ciągłym brakiem prawidłowego wdrożenia przepisów rozporządzenia. Substancje uznane przez Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA) lub Europejską Agencję Chemikaliów (ECHA) za zbyt niebezpieczne (by ponowić ich zatwierdzenie) często pozostają na rynku przez lata po planowanym okresie zatwierdzenia z powodu opóźnień w ocenie ryzyka. Nawet po ostatecznym wprowadzeniu zakazu substancjom tym zazwyczaj przyznaje się dodatkowe okresy karencji

⁴ Pe'er et al. (2023). [Scientists support the EU's Green Deal and reject the unjustified argumentation against the Sustainable Use Regulation and the Nature Restoration Law](#); Schiavo et al. (2021). [An agroecological Europe by 2050: What impact on land use, trade and global food security?](#); INRAE, (2023). [European Pesticide-Free Agriculture in 2050](#), IPMWORKS project. [Reducing pesticide use is a must for the future](#), INRAE (2022). [Protect crops by increasing plant diversity in agricultural areas](#), United Nations (2017). [Report of the Special Rapporteur on the right to food](#), EARA (2025). [Farmer-led Research on Europe's Full Productivity](#)

⁵ Lechenet, Martin, et al. (2017). [Reducing pesticide use while preserving crop productivity and profitability on arable farms](#); Mouratiadou et al. (2024). [The socio-economic performance of agroecology. A review](#); van der Ploeg et al. (2019). [The economic potential of agroecology: Empirical evidence from Europe](#), Magrath et al. (2022). [Increasing crop richness and reducing field sizes provide higher yields to pollinator-dependent crops](#), Nandillon (2024). [Evolution of practices and technico-economic performances within farms of the DEPHY network](#)

**Pesticide
Action
Network**
Europe

wynoszące od 9 do 18 miesięcy, pomimo poważnego ryzyka, jakie stwarzają dla zdrowia ludzkiego i środowiska. Niedawnym przykładem jest flufenacet, substancja zidentyfikowana jako substancja zaburzająca gospodarkę hormonalną oraz substancja poli- i perfluoroalkilowa (PFAS), która uwalnia kwas trifluorooctowy (TFA) do wód gruntowych w stężeniach znacznie przekraczających dopuszczalny limit (0,1 µg/l). Mimo to flufenacet pozostał zatwierdzony przez 11 lat po pierwotnym terminie ważności i uzyskał kolejny, nieuzasadniony, 18-miesięczny okres karencji.

Jesteśmy świadomi inicjatywy Komisji mającej na celu zmniejszenie obciążeń administracyjnych i uproszczenie aspektów unijnych przepisów dotyczących bezpieczeństwa żywności (tzw. „omnibus”), w tym środków ułatwiających dostęp do rynku dla substancji biologicznych. Chociaż zwiększenie potencjału i wiedzy fachowej w zakresie rzetelnej oceny ryzyka związanego ze środkami biologicznymi byłoby pozytywnym krokiem, kluczowe jest, aby takie wysiłki nie doprowadziły do osłabienia standardów ochrony ustanowionych w rozporządzeniu w sprawie pestycydów. Ponadto rosnąca dostępność substancji biologicznych jest istotna, ale musi być uzupełniona środkami zapewniającymi ich praktyczne przyjęcie i skuteczne wdrożenie zintegrowanego zarządzania szkodnikami (ZZS), opartego na holistycznych środkach zapobiegawczych, w celu skutecznego wycofywania stosowania syntetycznych pestycydów. Mimo że ZZS jest obowiązkowy od 2014 r. na mocy dyrektywy 2009/128/WE, jest on bardzo słabo wdrażany w państwach członkowskich. Komisja powinna zatem skoncentrować się na zapewnieniu egzekwowania przepisów, w tym przez państwa członkowskie.

Komisja Europejska powinna przestrzegać przepisów dotyczących pestycydów i służyć obywatelom UE, koncentrując się na pełnym wdrażaniu ich postanowień. Od tego zależy zdrowie ludzi, przyrody i przyszłych pokoleń.

Dziękujemy za uwagę poświęconą tej pilnej sprawie. Pozostajemy do Państwa dyspozycji, jeśli chcieliby Państwo umówić się na spotkanie w celu dalszego omówienia tych kwestii.

z poważaniem,

Martin Dermine
Executive Director
PAN Europe

Podpisane przez:

Nazwa organizacji, kraj	Logo
Eco Hvar, Croatia	
Générations Futures, France	
ZERO - Association for the Sustainability of the Earth System, Portugal	
Pesticide Action Network Netherlands	
Coordination gegen BAYER-Gefahren	
Foodwatch international	

Pesticide
Action
Network
Europe

Ecologistas en Acción (Spain)	
Health and Environment Justice Support (HEJSupport)	
GLOBAL 2000 - Friends of the Earth Austria	
Bond Beter Leefmilieu, Belgique	
Pesticide Action Network UK, UK	
Nature & Progrès Belgique,	

**Pesticide
Action
Network**
Europe

Women Engage for a Common Future	 wecf International
Corporate Europe Observatory	 CEO
BeeLife European Beekeeping Coordination	BeeLife European Beekeeping Coordination
Bündnis für eine enkeltaugliche Landwirtschaft	 Bündnis für eine enkeltaugliche Landwirtschaft
Hogar sin Tóxicos (Spain)	 Hogar SinTóxicos

**Pesticide
Action
Network**
Europe

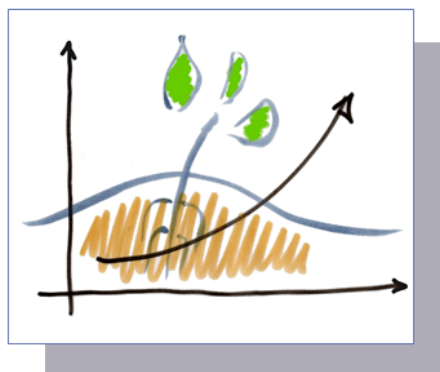
Fédération SEPANSO Aquitaine

Via Pontica Foundation (Bulgaria)

Institute for Soil Conservation & Sustainable
Agriculture, gesunde-erde.net

www.gesunde-erde.net

Pestizid Aktions-Netzwerk e.V. (PAN
Germany)

Pesticide
Action
Network
Europe

Green Transition Denmark	 Green Transition Denmark
AGROLINK Association	
ÄrztInnen für eine gesunde Umwelt (ISDE Austria)	 ÄRZTINNEN UND ÄRZTE FÜR EINE GESUNDE UMWELT
Zukunftsstiftung Landwirtschaft, Germany	GLS <i>Treuhand</i> Zukunftsstiftung Landwirtschaft
Save Our Seeds, Germany	 save our seeds

Pesticide
Action
Network
Europe

Égalité, Italy	
Navdanya International	
Slow Food Deutschland, Germany	
Velt vzw, Belgium	
POLLINIS	

Pesticide
Action
Network
Europe

ECOCITY

Cillsa

Cittadini per il lavoro la legalità, la Salute e
l'Ambiente Associazione ecologista dell'Ovest
Vicentino Italia
tittafazio@gmail.com

Entraide et Fraternité - Belgium

Pesticide
Action
Network
Europe

Collectif 5C - Belgium	
Terre-en-vue	
Mensa Cívica - Spain	